# Översedd mervärdeskatt

*Av assessorn Leif Lindstam*

Sedan förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt (MF) trädde i kraft den 1 januari 1969 har den visserligen ändrats flera gånger men ändringarna har i allt väsentligt varit punktinsatser för att lösa särskilda problem. Det är därför naturligt att MF, som innebar att en ny form för indirekt beskattning infördes i Sverige, nu underkastas en mera allmän teknisk översyn. En sådan inleddes i slutet av år 1971 av mervärdeskatteutredningen och har resulterat i ett delbetänkande (Stencil Ds Fi 1973: 3) Översyn av mervärdeskatten. Del I. Materiella regler.

Utredningen har bedrivit sitt arbete från utgångspunkten att MF skall vara enkel och praktisk vid tillämpningen, att den inte skall ge upphov till onödiga kumulativa skatteeffekter och att den skall verka neutralt på konkurrensen mellan olika företagare. De förslag utredningen lägger fram är också genomgående avsedda att åstadkomma förbättringar i just dessa avseenden.

**Skattskyldighet**

En första förutsättning för skattskyldighet är nu att verksamheten bedrivs yrkesmässigt. Så är alltid fallet när inkomsten av verksamheten utgör skattepliktig intäkt av rörelse eller jordbruksfastighet enligt kommunalskattelagen. Denna huvudregel skall enligt utredningen behållas. Däremot föreslås att den supplementära regeln om att även "icke enbart enstaka tillhandahållande" är yrkesmässigt skall tas bort och ersättas av uttrycket "i butiksmässiga eller eljest rörelseliknande former". Härigenom kan, menar utredningen, en klarare gränsdragning göras mellan yrkesmässig och annan verksamhet. Resultatet torde bli viss begränsning av skattskyldigheten.

I fråga om den offentliga verksamheten föreslår utredningen en skärpning av kraven på samarbete mellan staten och kommun eller mellan kommuner för att sådant ekonomiskt samgående skall föreligga som medför att verksamheten inte skall anses som yrkesmässig enligt MF. Enligt förslaget skall krävas, att verksamheten finansieras eller drivs av intressenterna under gemensamt ekonomiskt ansvar. Vidare föreslås att kommuns tillhandahållande av elkraft, sophämtning och sopbränning skall anses som yrkesmässigt även till den del det avser kommunens egna behov. Förslaget innebär att sådan verksamhet medför s. k. teknisk skattskyldighet, dvs. ingående skatt är avdragsgill utan att skyldighet föreligger att redovisa utgående skatt. I övrigt har utredningen inte ansett sig böra föreslå några ändringar i fråga om skattskyldigheten för offentlig verksamhet.

Auktionsförrättare, som nu i huvudsak står utanför mervärdeskatten, föreslås bli skattskyldiga, eftersom de konkurrerar med den yrkesmässiga handeln med begagnade varor. Detta innebär bl. a. att försäljning av personligt lösöre på auktion be-

[1] Departementsrådet Hans R. Fridolin biträdd av experterna bitr. skattedirektören Greger B:son Allström, direktören Sven Crabo, docenten Dag Helmers, byråchefen Lennart Mellbin och artikelförfattaren.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:41

skattas om auktionsförrättaren bedriver sin verksamhet yrkesmässigt. Även handelsagenter skall enligt förslaget omfattas av skattskyldigheten genom att förmedling av vara görs till skattepliktig tjänst, som dock är s. k. kvalificerat skattefri när uppdragsgivaren är utländsk.

Utredningen föreslår vidare att verksamhet som innehas med samäganderätt skall bedömas på samma sätt som enkelt bolag när det gäller redovisningsskyldigheten. I förslaget ingår också lagfästande av den skattefrihet som nu föreligger vid försäljning av inventarier m. m. i verksamhet som inte medför skattskyldighet. Utredningen har också strävat efter att åstadkomma skattskyldighet för konkursgäldenär för vad han presterat före konkursutbrottet, i syfte att underlätta handhavandet av konkurser och konkursboets skattskyldighet.

**Skatteplikt**

Utredningen föreslår att rätt till jordbruksarrende skall jämställas med vara. Fastighetsägaren blir därvid skattskyldig och kan enligt de allmänna reglerna i MF dra av ingående medvärdeskatt på reparationer, nyanskaffningar m. m. som han bekostar. Hela arrendeersättningen beskattas, även om i arrendet ingår bostad för arrendatorn. Denne har dock möjlighet att dra av all ingående skatt på arrendet, vilket undanröjer risken för faktisk beskattning av bostadsupplåtelse.

Förvaring av vara skall enligt förslaget anses som skattepliktig tjänst när den tillhandahålls den som är skattskyldig. Även bokföring föreslås bli skattepliktig. Omhändertagande och förstöring av vara anges också som en skattepliktig tjänst i utredningens förslag men undantas samtidigt från skatteplikt med bibehållen rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt. Kontroll och analys av vissa medicinska prover skall i fortsättningen vara skattefri.

Förvaring, kontroll eller analys av vara föreslås bli undantagen från skatteplikt när tjänsten tillhandahålls utländsk uppdragsgivare. Detsamma gäller garantireparationer för utländsk uppdragsgivares räkning.

Utredningen föreslår att visningsrätt eller annan rätt till film och reproduktionsrätt eller annan rätt till fotografisk bild skall anses som vara, vilket är ett förtydligande till vad som nu gäller. Samtidigt skall rätt till undervisningsfilm inte längre betraktas som vara och därmed inte heller beskattas.

Vidare föreslås att bestämmelserna om skattefrihet m. m. för begagnade personbilar och motorcyklar slopas. Vidtages endast denna åtgärd, som betyder skatteplikt för dessa fordon, skulle detta kunna leda fram till en ej önskvärd övergång av handeln med fordon till mindre seriösa företagare. För att så långt möjligt behålla nuvarande skatteeffekt föreslår därför utredningen att bilhandlare skall få rätt att betrakta 15 % av inbytes- eller inköpspriset för ett fordon som avdragsgill ingående skatt, när motparten inte är skattskyldig. I det sammanhanget föreslår utredningen också att skattskyldig skall få göra fullt avdrag för ingående mervärdeskatt på inköp och drift av personbil eller motorcykel som utgör inventarium i hans verksamhet. Den mervärdeskatt som belöper på ev. privat körning med fordonet får i stället ingå i det värde på denna körning som fastställs vid inkomsttaxeringen.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:41

Trots att utredningen klart uttalar sig mot undantag från de allmänna reglerna i MF, vilket bl a visar sig däri att utredningen föreslår att undantaget från skatteplikt för del till krigsmateriel slopas, har den ansett sig tvungen att föreslå undantag för tandproteser m. m. Undantaget gäller vid tillhandahållande åt tandläkare eller den för vilken produkten är avsedd. Bakgrunden till förslaget är att de fristående tandteknikerna inte kan konkurrera på lika villkor med tandläkare som i egen regi utför tandtekniska arbeten. Även frimärken blir skattefria, utom när de säljs i särskilda butiksförpackningar. Skälet härtill är att det i praktiken inte visar sig möjligt att beskatta mer än en mindre del av omsättningen av frimärken.

Konstverk, som nu är skattefria när de säljs av konstnären på visst sätt, föreslås alltid vara skattefria när de ägs av upphovsmannen, således även när de säljs genom förmedling av konsthandlare.

Utredningen föreslår vidare att medlemsblad för att vara skattefria skall ges ut periodiskt (minst 4 nr/år). Samtidigt skall dock tryckeri kunna leverera medlemsblad skattefritt till utgivaren oberoende av hur denne sedan disponerar över upplagan. Säljer han exemplar till utomstående skall de beskattas enligt de allmänna reglerna. Om medlemsbladet förekommer i allmänna handeln eller om det till minst 1/4 säljs till utomstående på annat sätt skall all annonsering i bladet beskattas.

Personaltidning, program och katalog skall i fortsättningen vara skattepliktiga trycksaker. Däremot skall den som inte är skattskyldig för den verksamhet i vilken trycksaken skall användas inte heller vara skattskyldig för försäljning av trycksaken.

**Avdragsrätten**

Utredningen föreslår att delägare i samfälligheter av olika slag — t. ex. vattenregleringsföretag eller vägsamfälligheter — skall få rätt att betrakta samfällighetens ingående mervärdeskatt som sin egen. På så sätt öppnas möjlighet till avdrag för denna skatt hos delägare som bedriver verksamhet som medför skattskyldighet enligt MF. Vidare föreslås vissa förenklingar av bestämmelserna om avdragsrätten för fastighetsförvaltning inom koncernbildningar. Finansieringsföretag får enligt förslaget rätt att räkna skatten på värdet av återtaget avbetalningsgods som ingående mervärdeskatt. Skadevållande föreslås enligt uttryckligt stadgande i MF få rätt att dra av ingående mervärdeskatt som hänför sig till avhjälpande av skada som han orsakat i sin verksamhet.

Utredningen föreslår också vissa ändringar av rätten till avdrag för ingående skatt när verksamhet endast delvis medför skattskyldighet.

**Övriga frågor**

Utredningen föreslår, att skattskyldighet skall inträda när den som har kontantmetoden tar emot annat skuldebrev än växel. Förslaget är avsett att förhindra, att beskattning i vissa fall uppskjuts mycket lång tid eller helt uteblir.

Slutligen föreslår utredningen också vissa förtydliganden i fråga om rätten att besluta om efterbeskattning och att anföra extraordinära besvär och i samband därmed vissa frågor om avräkning av skatt och anstånd.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:02:41